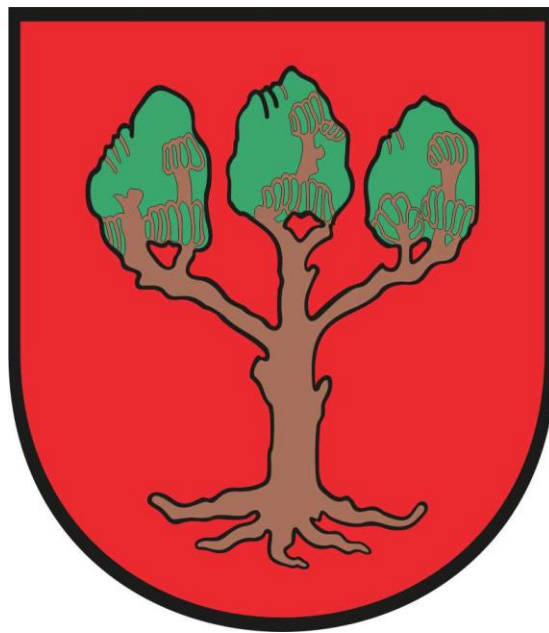

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XXX/213/2017
Rady Miejskiej w Lubrańcu
z dnia 15 września 2017 r.

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LUBRANIEC

**GMINA LUBRANIEC
POWIAT WŁOCŁAWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA LUBRANIEC
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
SPRAWDZAJĄCY	BARBARA WOJCIECHOWSKA

LUBRANIEC 2016

Spis treści

1. Uproszczona diagnoza Gminy Lubraniec z wnioskami	3
2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec.....	6
2.1. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część miejska	7
2.2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część wiejska	14
3. Obszar rewitalizacji Gminy Lubraniec.....	26
3.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego.....	26
3.2. Obszar rewitalizacji gminy	27
3.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	29
4. Spis rysunków.....	50

1. Uproszczona diagnoza Gminy Lubraniec z wnioskami

Gmina Lubraniec należy do gmin o charakterze miejsko-wiejskim i jest położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, granicząc z gminami: Boniewo, Brześć Kujawski, Choceń, Izbica Kujawska, Osiecin, Topólka i Włocławek. W skład Gminy Lubraniec wchodzi jednostki pomocnicze – sołectwa: Annowo, Bielawy, Biernatki, Bodzanowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kłobia, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubraniec Parcele, Lubrańczyk, Miłżyn, Miłżynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnowek, Skaszyn, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo, Dobierzyn oraz Miasto Lubraniec.

Sfera społeczna

Wg GUS, liczba ludności na koniec roku 2016 w Gminie Lubraniec wynosiła 9 639 mieszkańców, co stanowiło 11,13% ludności powiatu włocławskiego i 0,46% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Liczba ludności na obszarze Miasta stanowi 31,89% liczby ludności całej Gminy. W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby ludności Gminy o 3,4%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lubraniec, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Lubraniec	9 978	9 940	9 854	9 804	9 773	9 708	9 639
<i>Miasto</i>	3 245	3 214	3 159	3 160	3 139	3 092	3 074
<i>obszar wiejski</i>	6 733	6 726	6 695	6 644	6 634	6 616	6 565
powiat włocławski	87 274	87 345	87 198	86 920	86 809	86 758	86 605
województwo kujawsko-pomorskie	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	2 086 210	2 083 927

Źródło: Dane GUS, Dziedziczne Bazy Wiedzy

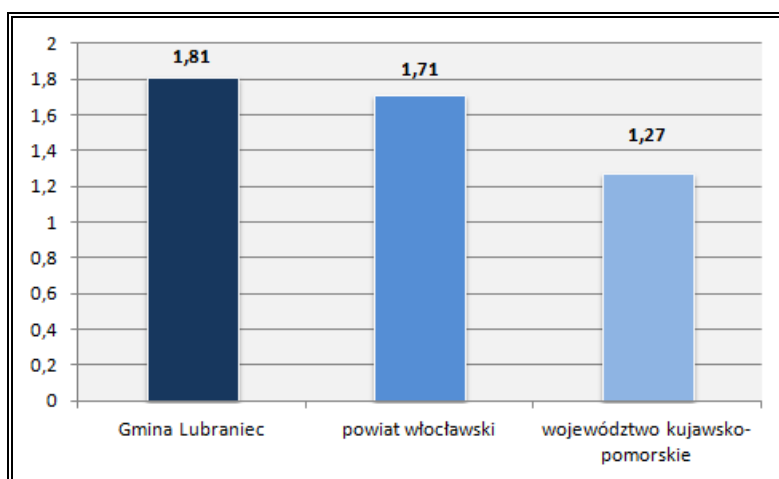
Ze względu na strukturę populacji Gminy Lubraniec, najliczniejszą grupę w 2015 roku stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym (61,8% ogólnej liczby ludności). Zarówno na terenie Gminy, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego zaobserwować można negatywne tendencje demograficzne – spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, niewielki spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja taka świadczy o występowaniu niekorzystnego zjawiska starzenia się mieszkańców, która może pociągnąć za sobą wiele konsekwencji, tj. wzrost wydatków Gminy na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. większa opieka społeczna, zdrowotna, konieczność likwidacji barier architektonicznych). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty

zasobów pracy i zmiana struktury popytu – mniejsze zainteresowanie „nowinkami” technologicznymi, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Przyrost naturalny na terenie Gminy Lubraniec od roku 2011 przyjmował wartości ujemne, co świadczy o przewadze liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych w danym roku. Wskaźnik salda migracji, także w ostatnich latach osiągał wartość ujemną, co świadczy o większej liczbie wymeldowań niż zameldowań na tym terenie. W związku z powyższym, prognoza demograficzna Gminy Lubraniec do roku 2026, wskazująca na dalszy spadek liczby ludności, prezentuje się niekorzystnie i może wpłynąć hamująco na rozwój społeczno-gospodarczy przedmiotowego terenu, a także na daleko idące negatywne konsekwencje na rynku pracy. W 2016 roku bezrobotni stanowili 11,32% ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Lubraniec, co stanowiło większą wartość niż dla powiatu i województwa. Świadczy to o występowaniu na tym terenie dosyć poważnego problemu bezrobocia.

Kształcenie młodych mieszkańców Gminy Lubraniec jest inwestycją w jej przyszły rozwój. Na terenie Gminy funkcjonują placówki oświatowe rozwijające dzieci i młodzież na różnych etapach ich drogi edukacyjnej. W 2015 roku liczba dostępnych miejsc przedszkolnych na terenie Gminy była całkowicie zapełniona, a wskaźnik liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na tym terenie wskazywał wartości wyższe niż dla powiatu i województwa. Sytuacja ta wskazuje na konieczność zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych na przedmiotowym terenie.

Wykres 1. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku

Źródło: Dane z GUS

Kolejnym z problemów społecznych, który występuje na terenie Gminy jest duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Jest to zjawisko niekorzystne dla całej społeczności, gdyż wpływa na zaburzenia funkcjonowania danego obszaru w środowisku lokalnym. W 2015 roku z pomocy społecznej korzystało 365 mieszkańców z obszaru Miasta oraz 782

mieszkańców terenu wiejskiego, co stanowiło 11,58% wszystkich mieszkańców. Największy odsetek z pośród tych osób został objęty pomocą z powodu ubóstwa oraz bezrobocia.

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 roku na terenie Gminy Lubraniec funkcjonowało 318 podmiotów gospodarczych. Podobnie jak w powiecie włocławskim przeważają tu podmioty prywatne – w 2016 r. stanowiły one ok. 95,00% wszystkich podmiotów działających na obszarze. Wśród podmiotów sektora prywatnego największy udział zarówno w Gminie jak i w powiecie, miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy 2016 roku stanowiły ok. 9,60% podmiotów z terenu całego powiatu. Są to jednak małe przedsiębiorstwa nie dające zatrudnienia większej liczbie mieszkańców, co potwierdza wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Dużym problemem gospodarczym Gminy Lubraniec jest również brak wykorzystania istniejącego potencjału turystycznego. Na terenie Gminy znajduje się wiele ciekawych zabytków, które wymagają jednak renowacji. Gmina Lubraniec ma szansę stać się miejscem bardzo atrakcyjnym turystycznie, ale wymaga to podjęcia działań w kierunku zwiększenia ruchu turystycznego, który obecnie jest znikomy (modernizacja zabytków, utworzenie szlaków turystycznych i punktów informacji turystycznej, zwiększenie systemu promocji Gminy).

Sfera środowiskowa

Pod względem oceny jakości powietrza, Gmina Lubraniec została zaliczona do strefy kujawsko-pomorskiej. Coroczne badania jakości powietrza wykonywane przez WIOŚ w Bydgoszczy stanowią świadectwo umiarkowanego stanu powietrza atmosferycznego na terenie strefy. Poziomy stężenie pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu kształtowały się powyżej poziomu dopuszczalnego, co zdecydowało o klasyfikacji wynikowej C dla tych zanieczyszczeń. Najwyższe stężenia B(a)P zanotowano na terenach, gdzie niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. Wysoki poziom stężeń odnotowywany w okresie grzewczym uzasadnia konieczność wdrażania na terenie województwa, a więc i Gminy Lubraniec działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, mających na celu racjonalizację wykorzystania energii. Ponadto, na terenie Gminy występuje niedobór terenów leśnych – powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wynosi zaledwie 4% całkowitej powierzchni Gminy. Na terenie Gminy ustanowiona została tylko jedna obszarowa forma ochrony przyrody – Obszar Natura 2000 Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki PLH040037. W związku z tym, wskazane jest zwiększenie powierzchni terenów zielonych w celu zwiększenia walorów estetycznych oraz przyrodniczo-krajobrazowych jednostki.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna i techniczna

Struktura zagospodarowania gruntów Gminy, to w głównej mierze użytki rolne – 13 238 ha. Wśród nich największą powierzchnię zajmują grunty orne – 11 891 ha. Największym mankamentem systemu komunikacyjnego Gminy jest ruch tranzytowy biegnący przez miasto. Wiele z dróg gminnych na tym terenie, pomimo prowadzonych robót modernizacyjnych, nadal wymaga pilnego remontu. Jest to szczególnie istotny aspekt dla tych dróg, które stanowią drogi dojazdowe do obiektów użyteczności publicznej. Ponadto, na terenie Gminy występuje niedobór infrastruktury pieszo-rowerowej, zaś część chodników znajduje się w złym stanie technicznym. Ścieżki rowerowe znajdują się tylko w miejscowościach: Lubraniec – Redecz Kalny (3,0 km) oraz Lubraniec – Lubraniec Parcele – Dobierzyn (ok. 2,5 km). Dużym problemem na terenie Gminy jest również brak miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców oraz niedostatecznie rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna, które stanowią ważny czynnik kształtowania życia społecznego i działania przeciw wykluczeniu społecznemu.

Obszar Gminy Lubraniec jest również bardzo interesujący pod względem archeologicznym. Zewidencjonowano tu 393 stanowiska archeologiczne, z których 104 stanowi dużą i średnią wartość poznawczą. Ponadto, zarówno na terenie Miasta jak i Gminy znajdują się liczne zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków (70 obiektów). Obiekty te znajdują się jednak w złym stanie technicznym i wymagają modernizacji.

PODSUMOWANIE

SFERA	ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY NA TERENIE GMINY LUBRANIEC
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystne prognozy demograficzne na przyszłość (wyludnianie się gminy, starzenie się społeczeństwa), • mała liczba miejsc przedszkolnych, • słaba integracja społeczności lokalnej, • duża liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia,
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba małych przedsiębiorstw, które nie dają wystarczającej liczby miejsc pracy, • niewykorzystany potencjał turystyczny Gminy,
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (zjawisko niskiej emisji), • mała powierzchnia terenów leśnych i mała liczba form ochrony przyrody,
Przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, • niedostatecznie rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, • brak miejsc spotkań/integracji dla mieszkańców, • zły stan techniczny zabytków.

2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec

Obecność stanu kryzysowego powodowana jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych takich jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub

kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym itd. Negatywne zjawiska społeczne współwystępują z negatywnymi zjawiskami z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W celu przeprowadzenia procesu rewitalizacji na danym terenie, należy wyznaczyć obszar zdegradowany, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. W przypadku gmin miejsko-wiejskich dotyczy to zarówno obszaru miejskiego jak i wiejskiego. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym obszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z tych podobszarów.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych, definiują obszar zdegradowany jako obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Stan kryzysowy jest to stan, który spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, które współwystępują z negatywnymi zjawiskami w co najmniej w jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Lubraniec posłużono się wskaźnikami, które najwierniej oddają istotę problemów występujących na przedmiotowym obszarze.

Obszar zdegradowany dla Gminy Lubraniec został wyznaczony zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2014-2020”. W związku z tym, że Miasto Lubraniec koncentruje więcej niż 30% ludności całej Gminy, proces delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji przeprowadzono wg metody mieszanej. Odrębnie wyznaczono obszar rewitalizacji dla Miasta Lubraniec (małe miasta) oraz dla obszaru wiejskiego Gminy. Obszar rewitalizacji łącznie na terenie Miasta i Gminy nie przekracza 20% powierzchni całej Gminy oraz nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców całej Gminy.

2.1. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część miejska

Na potrzeby delimitacji części miejskiej Gminy Lubraniec obszar miasta podzielono na mniejsze jednostki strukturalne – okręgi, w skład których wchodzi następujące ulice:

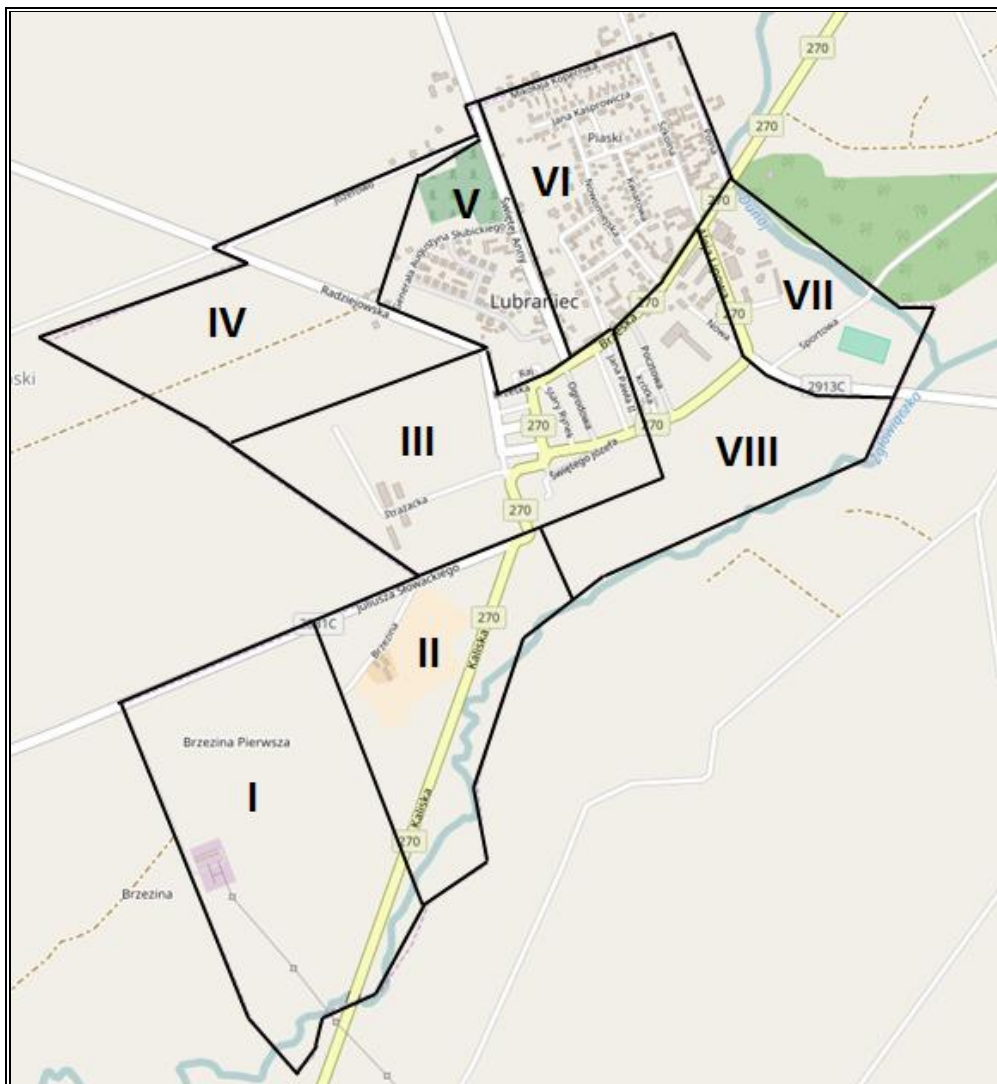
L.p.	Ulice	Powierzchnia okręgu (ha)	Liczba ludności okręgu
OKRĘG I	Kaliska (część), Słowackiego (część)	38,12	157
OKRĘG II	Brzezina, Kaliska (część), Słowackiego (część)	26,15	103
OKRĘG III	Brzeska (część), Jana Pawła II, św. Józefa, Kościelna, Kościuszki (część), Kujawska, Plac 3 Maja, Mickiewicza, Ogrodowa, Sienkiewicza, Stary Rynek, Strażacka, plac dr Mariana Szulca,	31,63	616

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LUBRANIEC

	Prymasa Wyszyńskiego		
OKRĘG IV	Radziejowska	30,82	91
OKRĘG V	Generała Jakuba Jasińskiego, Biskupa Jana Lubrańskiego, Osiedlowa, Raj, Generała Augustyna Słubickiego	15,42	359
OKRĘG VI	Kasprowicza, Kochanowskiego, Kopernika, Kwiatowa, Generała Ludwika Mierosławskiego, Nowomiejska, Polna, Przesmyk, Reja, Staszica, Szkolna	26,81	737
OKRĘG VII	Lipowa, Sportowa, Wojska Polskiego, Brzeska (część)	17,32	644
OKRĘG VIII	Brzeska (część), Kościuszki, Krótka, Nowa, Poczтовая, Rzemieślnicza	28,64	430
RAZEM MIASTO		252,31	3137

Na poniższym rysunku przedstawiono podział Miasta Lubraniec na okręgi i ich zasięg przestrzenny.

Rysunek 1. Delimitacja obszaru miejskiego Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

Przy wyborze obszaru zdegradowanego wykorzystano dane liczbowe, którymi dysponował Urząd Miejski w Lubrańcu oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrańcu. Na podstawie zebranych danych możliwe było wyznaczenie czterech wskaźników ilościowych:

- WS1 – Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- WS2 – Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym;
- WS3 – Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
- WT1 – Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze.

Dla każdego z wyodrębnionych okręgów zostały obliczone wartości wszystkich czterech wskaźników, a następnie oceniono, w których okręgach wskaźniki są mniej korzystne od średniej dla Gminy Lubraniec (obszar miejski + wiejski).

Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)

Okręgi	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności w danym okręgu ogółem	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)
Okręg I	9	157	5,73%
Okręg II	11	103	10,68%
Okręg III	110	616	17,86%
Okręg IV	18	91	19,78%
Okręg V	37	359	10,31%
Okręg VI	144	737	19,54%
Okręg VII	125	644	19,41%
Okręg VIII	105	430	24,42%
SUMA	559	3737	-
ŚREDNIA DLA GMINY			17,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie jest największy udział osób w wieku poprodukcyjnym są okręgi: III, IV, VI, VII oraz VIII.

Tabela 3. Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)

Okręgi	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat na danym obszarze	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)
Okręg I	1	1	100%
Okręg II	8	4	50%
Okręg III	13	13	100%
Okręg IV	1	1	100%
Okręg V	10	6	60%
Okręg VI	17	10	59%
Okręg VII	11	6	55%
Okręg VIII	17	4	24%
SUMA	78	45	-
ŚREDNIA DLA GMINY			55,84%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest niższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie najmniej dzieci uczęszcza do przedszkoli są okręgi: VII oraz VIII.

Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Okręgi	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (%)
Okręg I	157	14	8,92%
Okręg II	103	55	53,40%
Okręg III	616	90	14,61%
Okręg IV	91	6	6,59%
Okręg V	359	26	7,24%
Okręg VI	737	86	11,67%
Okręg VII	644	61	9,47%
Okręg VIII	430	27	6,28%
SUMA	3737	365	-

Okręgi	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (%)
ŚREDNIA DLA GMINY			11,58%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej są okręgi: III, IV oraz VI.

Tabela 5. Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze

Okręgi	Liczba zabytków wpisanych do GEZ w danym okręgu	Liczba zabytków wpisanych do GEZ wymagających modernizacji w danym okręgu	Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze (%)
Okręg I	0	0	0,00
Okręg II	0	0	0,00
Okręg III	24	20	83,3%
Okręg IV	0	0	0,00
Okręg V	4	1	25%
Okręg VI	0	0	0,00
Okręg VII	0	0	0,00
Okręg VIII	4	1	25%
SUMA	32	22	-
ŚREDNIA DLA GMINY			61,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, okręgami gdzie występuje największa liczba zabytków wymagających modernizacji jest Okręg III.

Tabela 6. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec – Miasto Lubraniec

Jednostka strukturalna	Okręg I	Okręg II	Okręg III	Okręg IV	Okręg V	Okręg VI	Okręg VII	Okręg VIII
WS1 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)								
WS2 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)								
WS3 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (%)								
WS4 Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze (%)								
Obszar zdegradowany	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

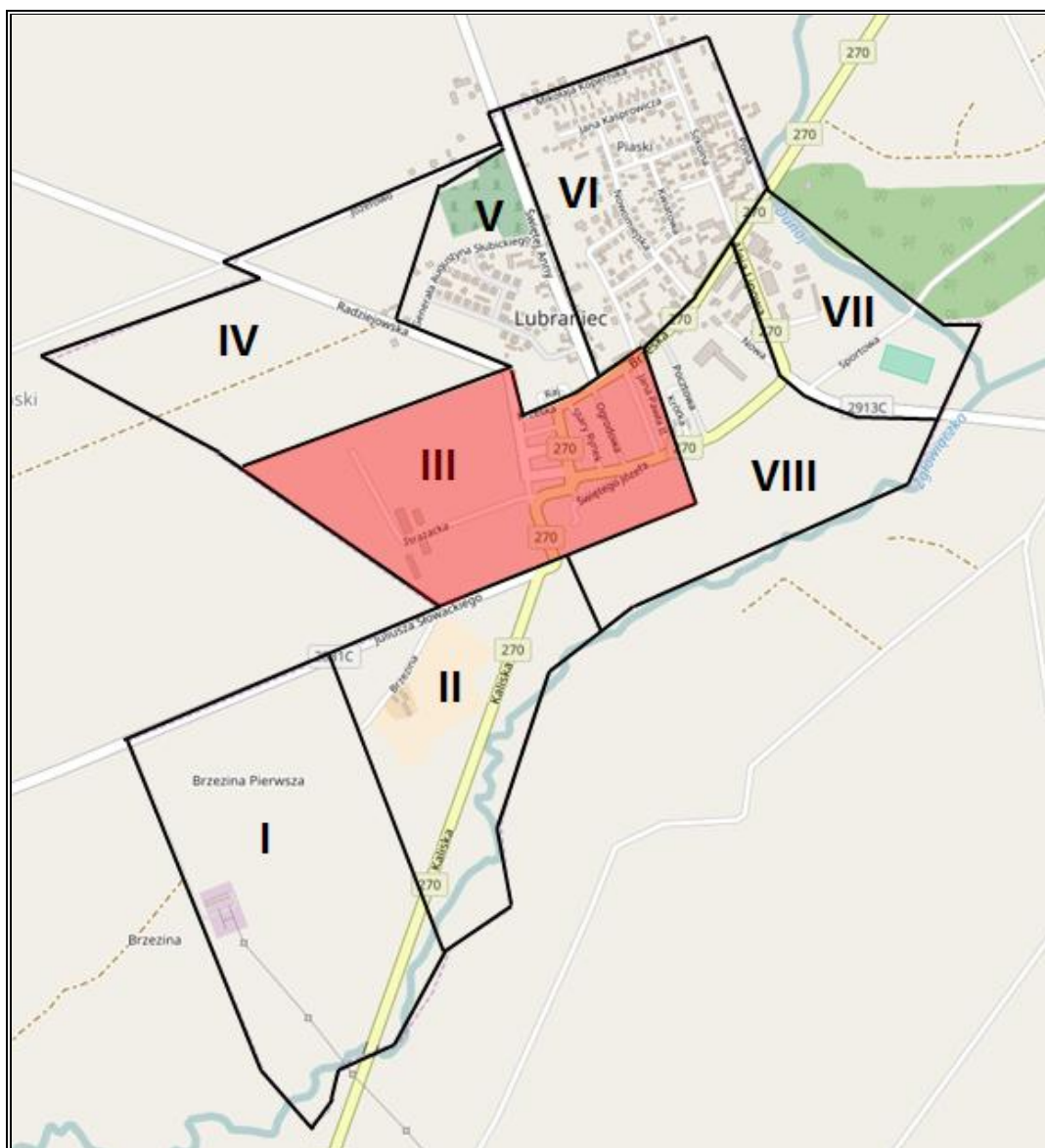
Wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy

Wskaźnik przyjmuje wartość korzystniejszą niż średnia dla Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Za obszar zdegradowany mogą być uznane te jednostki strukturalne, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej (w tym przypadku jest to sfera techniczna). Obszarem, na którym zdiagnozowana została wzmożona koncentracja negatywnych zjawisk jest **Okręg III**. W związku z tym, zdecydowano o objęciu tego okręgu obszarem zdegradowanym. Położenie i granice obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Lubraniec zostały przedstawione na poniższym rysunku. Przedmiotowy obszar stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Rysunek 2. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Obszar zdegradowany Gminy Lubraniec – część wiejska

W ramach delimitacji części wiejskiej Gminy Lubraniec, analizie poddane zostały wszystkie sołectwa wchodzące w skład Gminy:

Sołectwo	Liczba ludności w sołectwie	Powierzchnia sołectwa (ha)
Annowo	124	179,5599
Bielawy	82	164,2836
Bodzanowo	235	447,0391
Biernatki	108	223,182
Czajno	118	199,7548
Dąbie Kujawskie	373	375,7472
Dęby Janiszewskie	71	177,364
Gołębin Parcele	100	186,487
Gołębin Wieś	39	202,2003
Janiszewo	108	225,375
Kłobia	313	1174,6231
Kazanie	390	927,3396
Koniec	149	252,8759
Kolonia Piaski	260	296,8461
Krowice	189	316,5067
Lubraniec Parcele	393	437,0627
Lubrańczyk	157	310,869
Milżyn	229	326,3233
Milżynek	288	343,5917
Ossowo	236	377,6459
Rabinowo	201	433,5773
Redecz Kalny	265	308,492
Redecz Wielki	305	577,4619
Sarnowo	146	445,1297
Siemnówek	242	437,4716
Skaszyn	160	451,1492
Smogorzewo	94	434,2145
Sułkowo	317	703,1857
Świątniki	197	391,0026
Wiktorowo	210	403,5839
Wola Sosnowa	200	352,7914
Żydowo	239	274,213

Sołectwo	Liczba ludności w sołectwie	Powierzchnia sołectwa (ha)
Dobierzyn	227	34,8074
GMINA RAZEM	6765,00	12391,76

Przy wyborze obszarów zdegradowanych wykorzystano dane liczbowe, którymi dysponował Urząd Miejski w Lubrańcu, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrańcu oraz Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku. Na ich podstawie możliwe było wyznaczenie następujących wskaźników ilościowych:

- WS1 – Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- WS2 – Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- WS3 – Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze;
- WS4 – Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
- WG1 – Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Dla każdego z sołectw znajdujących się na terenie Gminy obliczono wartości wszystkich pięciu wskaźników, a następnie oceniono, w których sołectwach wskaźniki są mniej korzystne od średniej dla Gminy Lubraniec (obszar miejski + wiejski).

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Annowo	124	20	16,13%
Bielawy	82	11	13,41%
Bodzanowo	235	46	19,57%
Biernatki	108	23	21,30%
Czajno	118	18	15,25%
Dąbie Kujawskie	373	64	17,16%
Dęby Janiszewskie	71	13	18,31%
Gołębin Parcele	100	15	15,00%
Gołębin Wieś	39	5	12,82%
Janiszewo	108	16	14,81%
Kłobia	313	56	17,89%

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Kazanie	390	72	18,46%
Koniec	149	20	13,42%
Kolonia Piaski	260	35	13,46%
Krowice	189	28	14,81%
Lubraniec Parcele	393	57	14,50%
Lubrańczyk	157	30	19,11%
Milżyn	229	39	17,03%
Milżynek	288	48	16,67%
Ossowo	236	43	18,22%
Rabinowo	201	37	18,41%
Redecz Kalny	265	47	17,74%
Redecz Wielki	305	63	20,66%
Sarnowo	146	37	25,34%
Siemnówek	242	47	19,42%
Skaszyn	160	25	15,63%
Smogorzewo	94	14	14,89%
Sułkowo	317	59	18,61%
Świątniki	197	39	19,80%
Wiktorowo	210	27	12,86%
Wola Sosnowa	200	32	16,00%
Żydowo	239	47	19,67%
Dobierzyn	227	34	14,98%
SUMA	6 765	1 167	-
ŚREDNIA DLA GMINY			17,43%

Źródło: Opracowanie własne

Powyzszy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy przyjmuje wartości wyższe od średniej dla Gminy. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli, obszarami gdzie wskaźnik przyjmuje negatywne wartości są sołectwa: Bodzanowo, Biernatki, Dęby Janiszewskie, Kłobia, Kazanie, Lubrańczyk, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnówek, Sułkowo, Świątniki, Żydowo. Wartości przedmiotowego wskaźnika w wymienionych sołectwach są najwyższe i najbardziej odbiegają od średniej dla Gminy.

Tabela 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział (%) bezrobotnych w ludności wieku produkcyjnym na danym obszarze
Annowo	12	76	15,79%
Bielawy	4	56	7,14%
Bodzanowo	10	149	6,71%
Biernatki		72	0,00%
Czajno	12	77	15,58%
Dąbie Kujawskie	41	265	15,47%
Dęby Janiszewskie	6	49	12,24%
Gołębin Parcele	6	67	8,96%
Gołębin Wieś	2	29	6,90%
Janiszewo	13	75	17,33%
Kłobia	12	212	5,66%
Kazanie	63	260	24,23%
Koniec	11	111	9,91%
Kolonia Piaski	10	178	5,62%
Krowice	14	122	11,48%
Lubraniec Parcele	2	262	0,76%
Lubrańczyk	14	96	14,58%
Milżyn	15	149	10,07%
Milżynek	5	194	2,58%
Ossowo	13	144	9,03%
Rabinowo	26	120	21,67%
Redecz Kalny	32	166	19,28%
Redecz Wielki	30	191	15,71%
Sarnowo	6	86	6,98%
Siemnowek	18	153	11,76%
Skaszyn	11	105	10,48%
Smogorzewo	4	172	2,33%
Sułkowo	5	217	2,30%
Świątniki	1	137	0,73%
Wiktorowo	12	161	7,45%
Wola Sosnowa	15	128	11,72%
Żydowo	29	151	19,21%
Dobierzyn	16	145	11,03%
SUMA	470	4575	-
ŚREDNIA DLA GMINY			11,32%

Źródło: Opracowane własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z wykresem, sołectwami, gdzie najwięcej mieszkańców zmaga się z problemem bezrobocia na terenie wiejskim Gminy Lubraniec są sołectwa: Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Krowice, Lubrańczyk, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Siemnowek, Wola Sosnowa, Żydowo. Przedmiotowy wskaźnik w wymienionych sołectwach, jest wyższy niż średnia wyznaczona dla Gminy.

Tabela 9. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące	Udział (%) bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Annowo	12	7	58,33%
Bielawy	4	1	25,00%
Bodzanowo	10	2	20,00%
Biernatki	0	0	0,00%
Czajno	12	7	58,33%
Dąbie Kujawskie	41	7	17,07%
Dęby Janiszewskie	6	2	33,33%
Gołębin Parcele	6	2	33,33%
Gołębin Wieś	2	1	50,00%
Janiszewo	13	5	38,46%
Kłobnia	12	2	16,67%
Kazanie	63	26	41,27%
Koniec	11	5	45,45%
Kolonia Piaski	10	5	50,00%
Krowice	14	8	57,14%
Lubraniec Parcele	2	0	0,00%
Lubrańczyk	14	2	14,29%
Miłżyn	15	5	33,33%
Miłzynek	5	1	20,00%
Ossowo	13	4	30,77%
Rabinowo	26	14	53,85%
Redecz Kalny	32	16	50,00%
Redecz Wielki	30	6	20,00%
Sarnowo	6	5	83,33%
Siemnowek	18	7	38,89%

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące	Udział (%) bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Skaszyn	11	6	54,55%
Smogorzewo	4	1	25,00%
Sułkowo	5	1	0,00%
Świątniki	1	1	100,00%
Wiktorowo	12	3	25,00%
Wola Sosnowa	15	5	33,33%
Żydowo	29	9	31,03%
Dobierzyn	16	6	37,50%
SUMA	470	172	-
ŚREDNIA DLA GMINY			35,49%

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy wartość wskaźnika jest wyższa od średniej dla Gminy. Zgodnie z tabelą, sołectwami, gdzie najwięcej mieszkańców zmaga się z problemem długotrwałego bezrobocia są sołectwa: Annowo, Czajno, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Rabinowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnowek, Skaszyn, Świątniki, Dobierzyn.

Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Annowo	124	30	24,19%
Bielawy	82	0	0,00%
Bodzanowo	235	19	8,09%
Biernatki	108	0	0,00%
Czajno	118	27	22,88%
Dąbie Kujawskie	373	56	15,01%
Dęby Janiszewskie	71	14	19,72%
Gołębin Parcele	100	18	18,00%
Gołębin Wieś	39	0	0,00%
Janiszewo	108	25	23,15%
Kłobia	313	19	6,07%

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LUBRANIEC

Sołectwa	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Kazanie	390	37	9,49%
Koniec	149	23	15,44%
Kolonia Piaski	260	32	12,31%
Krowice	189	27	14,29%
Lubraniec Parcele	393	41	10,43%
Lubrańczyk	157	13	8,28%
Miłżyn	229	15	6,55%
Miłzynek	288	43	14,93%
Ossowo	236	35	14,83%
Rabinowo	201	40	19,90%
Redecz Kalny	265	48	18,11%
Redecz Wielki	305	40	13,11%
Sarnowo	146	5	3,42%
Siemnówek	242	48	19,83%
Skaszyn	160	16	10,00%
Smogorzewo	94	2	2,13%
Sułkowo	317	39	12,30%
Świątniki	197	14	7,11%
Wiktorowo	210	18	8,57%
Wola Sosnowa	200	22	11,00%
Żydowo	239	0	0,00%
Dobierzyn	227	16	7,05%
SUMA	6765	782	-
ŚREDNIA DLA GMINY			11,58%

Źródło: Opracowanie własne

Przedmiotowy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy jego wartość przewyższa średnią dla Gminy. Sołectwami, gdzie najwięcej osób korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej są sołectwa: Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Janiszewo, Koniec, Klonia Piaski, Krowice, Miłzynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Siemnówek, Sułkowo. Na obszarach tych występuje duża koncentracja problemów społecznych.

Tabela 11. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwa	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Annowo	1	76	1,32
Bielawy	4	56	7,14
Bodzanowo	9	149	6,04
Biernatki	3	72	4,17
Czajno	3	77	3,90
Dąbie Kujawskie	3	265	1,13
Dęby Janiszewskie	0	49	0,00
Gołębin Parcele	1	67	1,49
Gołębin Wieś	2	29	6,90
Janiszewo	2	75	2,67
Kłobia	5	212	2,36
Kazanie	1	260	0,38
Koniec	0	111	0,00
Kolonia Piaski	4	178	2,25
Krowice	2	122	1,64
Lubraniec Parcele	20	262	7,63
Lubrańczyk	0	96	0,00
Miłżyn	3	149	2,01
Miłżynek	10	194	5,15
Ossowo	4	144	2,78
Rabinowo	6	120	5,00
Redecz Kalny	3	166	1,81
Redecz Wielki	13	191	6,81
Sarnowo	1	86	1,16
Siemówek	1	153	0,65
Skaszyn	4	105	3,81
Smogorzewo	0	172	0,00
Sułkowo	7	217	3,23
Świątniki	5	137	3,65
Wiktorowo	6	161	3,73
Wola Sosnowa	2	128	1,56
Żydowo	7	151	4,64
Dobierzyn	1	145	0,69

Sołectwa	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
SUMA	131	4 575	-
ŚREDNIA DLA GMINY			4,86

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wskaźnik świadczy o sytuacji niekorzystnej w sytuacji kiedy jego wartości są niższe niż średnia dla Gminy, tj.: Annowo, Biernatki, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Gołębin Parcele, Janiszewo, Kłobia, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubrańczyk, Milżyn, Ossowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnowek, Skaszyn, Smogorzewo, Sułkowo, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo, Dobierzyn.

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczą charakterystykę występowania analizowanych zjawisk kryzysowych na terenie wiejskim Gminy Lubraniec. **Do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć wszystkie sołectwa, dla których przynajmniej dwa wskaźniki społeczne (a więc dwa i więcej) przyjmują wartości mniej korzystne od średniej dla gminy oraz występuje przestrzeń zdegradowana lub zamiast przestrzeni zdegradowanej dla jednego wskaźnika ze sfery poza społecznej – w tym przypadku ze sfery gospodarczej.**

Tabela 12. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec

Sołectwo	WS1 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	WS2 Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	WS3 Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	WS4 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	WG1 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Obszar zdegradowany
Annowo						TAK
Bielawy						NIE
Bodzanowo						NIE
Biernatki						NIE
Czajno						TAK
Dąbie Kujawskie						TAK
Dęby Janiszewskie						TAK
Gołębin Parcele						NIE
Gołębin Wieś						NIE
Janiszewo						TAK
Kłobia						NIE
Kazanie						TAK
Koniec						TAK
Kolonia Piaski						TAK
Krowice						TAK

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LUBRANIEC

Lubraniec Parcele						NIE
Lubrańczyk						TAK
Milżyn						NIE
Milżynek						NIE
Ossowo						TAK
Rabinowo						NIE
Redecz Kalny						TAK
Redecz Wielki						NIE
Sarnowo						TAK
Siemnowek						TAK
Skaszyn						NIE
Smogorzewo						NIE
Sułkowo						TAK
Świątniki						TAK
Wiktorowo						NIE
Wola Sosnowa						NIE
Żydowo						TAK
Dobierzyn						NIE

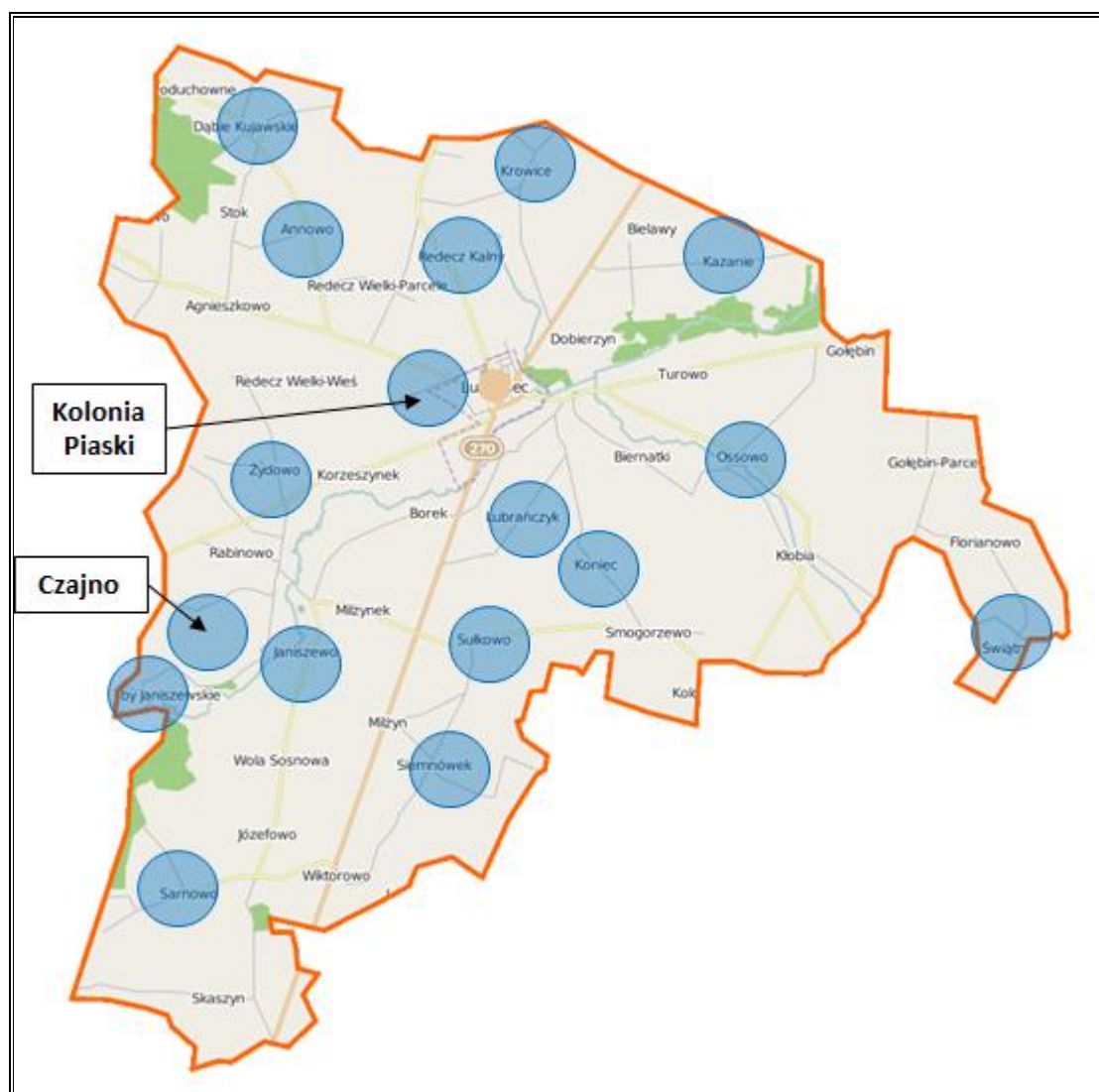
Wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy

Wskaźnik przyjmuje wartość korzystniejszą niż średnia dla Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, obszary, na których zdiagnozowana została wzmożona koncentracja negatywnych zjawisk to sołectwa: **Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubrańczyk, Ossowo, Redecz Kalny, Sarnowo, Siemnowek, Sułkowo, Świątyni, Żydowo**. Sołectwa te zostały objęte obszarem zdegradowanym. Położenie i granice obszaru zdegradowanego na terenie obszaru wiejskiego Gminy Lubraniec zostały przedstawione na schematycznym rysunku. Przedmiotowy obszar stanowi podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie wiejskim Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne

Zestaw kryteriów jaki został uwzględniony przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji to:

D. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

- Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech

miejsowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,

- Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

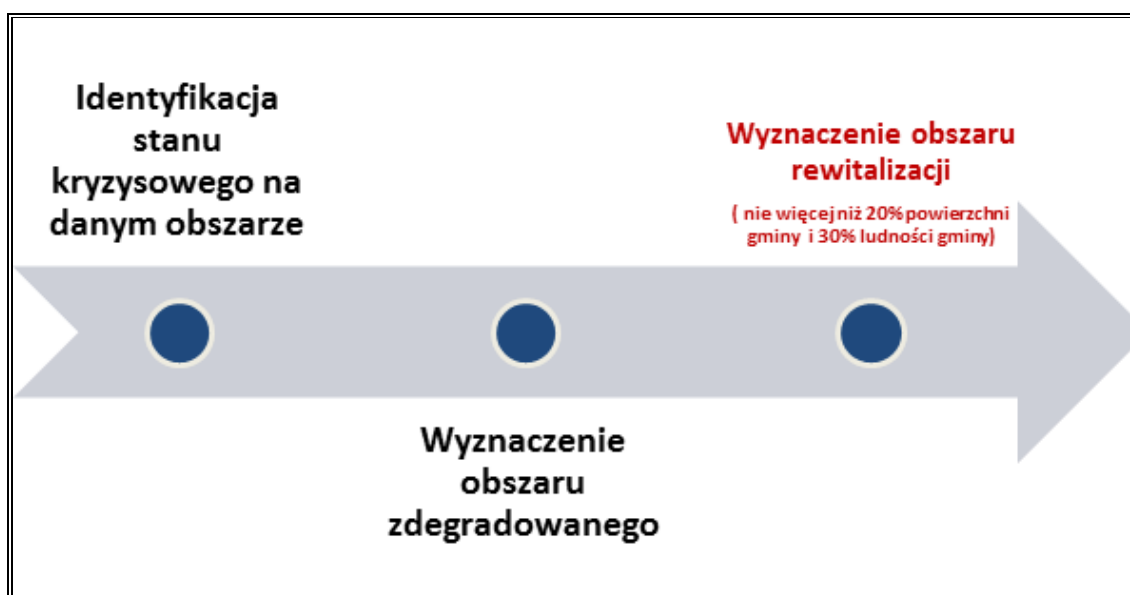
3. Obszar rewitalizacji Gminy Lubraniec

3.1. Metodyka wyboru obszaru rewitalizowanego

Wybór obszaru rewitalizowanego został dokonany na podstawie analizy opartej na:

- zapisie w ustawie o rewitalizacji dotyczącym wielkości i charakteru obszaru rewitalizacji,
- informacjach zebranych podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych, w której udział wzięły wszystkie grupy interesariuszy;
- identyfikacji występujących na terenie Gminy Lubraniec problemów i zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Rysunek 4. Schemat wyboru obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji

Na podstawie diagnozy stanu obecnego Gminy Lubraniec, analizy czynników i zjawisk kryzysowych występujących na przedmiotowym obszarze oraz wyznaczonego obszaru zdegradowanego, dokonano wyboru obszarów, które zostaną poddane rewitalizacji. Na wybór tego obszaru wpływ miały również przeprowadzone w Gminie konsultacje społeczne, które uzasadniają potrzebę podjęcia niezbędnych działań rewitalizacyjnych. Powierzchnia

wyznaczona do podjęcia działań rewitalizacyjnych charakteryzuje się szczególnym natężeniem występowania zjawisk kryzysowych.

3.2. Obszar rewitalizacji gminy

Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Lubraniec

Zgodnie z definicją, obszar rewitalizacji może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić działania rewitalizacyjne. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz łącznie nie może obejmować powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe, powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Na podstawie przedstawionej we wcześniejszym rozdziale analizy wskaźników degradacji, ale także po zasięgnięciu opinii podczas konsultacji z interesariuszami *Gminnego Programu Rewitalizacji*, czyli mieszkańcami Gminy, pracownikami Urzędu Gminy oraz władzami Gminy Lubraniec, dokonano wyboru obszarów rewitalizowanych, na których podjęte zostaną działania rewitalizacyjne. Obszary te w największym stopniu wymagają interwencji w zakresie zmniejszenia stanu kryzysowego i ograniczenia wszelkich związanych z nim niekorzystnych zjawisk. Obszary wyznaczone do rewitalizacji zostały określone na podstawie wskaźników przedstawionych w Rozdziale 5 (na obszarach tych mierniki osiągnęły wartości mniej korzystne niż średnia Gminy) zgodnie z kryteriami określonymi w *Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, odnoszących się do zamierzonego celu rewitalizacji.

Obszarem rewitalizacji objęto tereny charakteryzujące się największym nagromadzeniem negatywnych zjawisk, czyli: Okręg III z części miejskiej (3 wskaźniki degradacji) oraz sołectwa: Redecz Kalny i Siemnówek z części wiejskiej Gminy (5 wskaźników degradacji). Jako, że na terenie wiejskim, obszarem zdegradowanym objęto aż 17 sołectw, do obszaru rewitalizacji zdecydowano się włączyć jeszcze dodatkowe sołectwa. Wzięto pod uwagę te sołectwa, dla których 4 wskaźniki degradacji kształtowały się negatywnie w stosunku do średniej dla Gminy (wykryto 6 takich sołectw – Annowo, Czajno, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Krowice). W konsekwencji wybrano sołectwo Kazanie, ponieważ występuje tam obszar zdegradowany (popegeerowski). Ponadto, wybrano sołectwo Krowice, ponieważ charakteryzuje się ono najwyższą liczbą ludności i największą powierzchnią z pośród pozostałych pięciu sołectw. Obszar rewitalizacji łącznie nie przekracza 20% powierzchni Gminy Lubraniec oraz nie jest zamieszany przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy Lubraniec.

Tabela 13. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych

Podobszar	Liczba ludności	Udział % liczby ludności podobszaru w liczbie ludności na terenie Gminy (%)	Powierzchnia (ha)	Udział % powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni Gminy (%)
Okręg III (część miejska)	616	6,22%	31,63	0,25%
Redecz Kalny (część wiejska)	265	2,67%	308,50	2,44%
Siemnówek (część wiejska)	242	2,44%	437,47	3,46%
Krowice (część wiejska)	189	1,91%	316,51	2,50%
Kazanie (część wiejska)	390	3,94%	927,34	7,33%
RAZEM	1702	17,19%	2021,44	15,99%

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubraniec

3.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

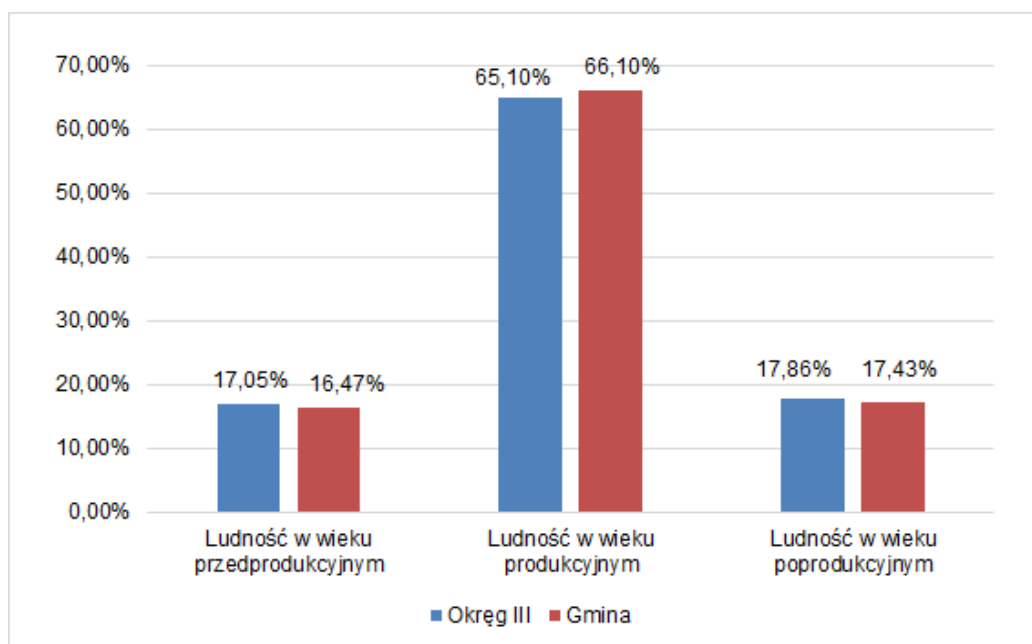
Na podstawie analizy wskaźnikowej przedstawionej w poprzednich rozdziałach dokonano wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego ze szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Poniżej dokonano szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizowanego w strefie społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zasięg i skala występujących problemów w każdej ze stref dotyczy mieszkańców obszaru rewitalizacji, jednakże skutki ich występowania mogą również przenosić się i oddziaływać na sytuację całej Gminy. Wszystkie zidentyfikowane problemy charakteryzują się większym natężeniem na terenie rewitalizowanym w porównaniu do pozostałych terenów Gminy.

Obszar rewitalizacji OKRĘG III

- SFERA SPOŁECZNA

Obszar o powierzchni 31,63 ha, co stanowi 0,30% powierzchni Gminy, zamieszkały przez 616 mieszkańców (6,22% mieszkańców Gminy). Okręg III jest centralnym, najbardziej charakterystycznym i reprezentacyjnym okręgiem Miasta.

Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem Okręgu III

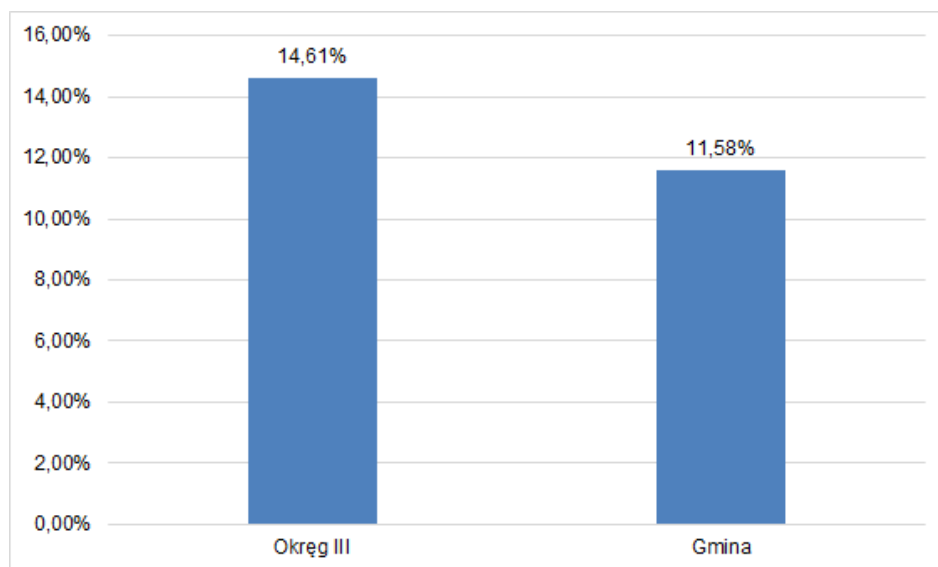

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem Okręgu III jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Ponadto, odnotowuje się tu również wyższy niż średnia dla Gminy stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym wpływa niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie Okręgu III się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie Okręgu III w 2015 roku 90 osób korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej, co stanowi aż 14,61% mieszkańców tego terenu i oznacza wskaźnik wyższy od średniej dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem Okręgu III

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie Okręgu III w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Znajdują się tutaj obecnie liczne, ale małe przedsiębiorstwa, dające zatrudnienie niewielkiej liczbie osób. Trudności związane z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej wynikają z niedostosowania systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz trudności administracyjnych. Wszystko to wpływa na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie Okręgu III w 2015 r. wynosiła 56 podmiotów. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Okręgu III przewyższa średnią dla Gminy, co jest zjawiskiem korzystnym, jednak należy podejmować działania, które będą promowały przedsiębiorczość wśród mieszkańców oraz rozwój nowych przedsiębiorstw.

Niewystarczająca liczba miejsc pracy przyczynić się może do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, pobudzanie przedsiębiorczości, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Duży potencjał gospodarczy Okręgu III wiąże się ze znajdującymi się w nim zabytkami wpisanymi do Gminnej Ewidencji Zabytków (24 sz.; jest to największe nagromadzenie zabytków w całym mieście). Świadczy to o wysokim potencjale kulturowo-turystycznym Okręgu III. Potencjał ten jest obecnie w dużej mierze niewykorzystany, zabytki znajdują się w złym stanie technicznym, brakuje punktów informacji turystycznej, brakuje odpowiedniego systemu promocji Gminy. Wskazane jest prowadzenie działań w kierunku zwiększenia ruchu turystycznego na terenie Okręgu III w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego Gminy.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

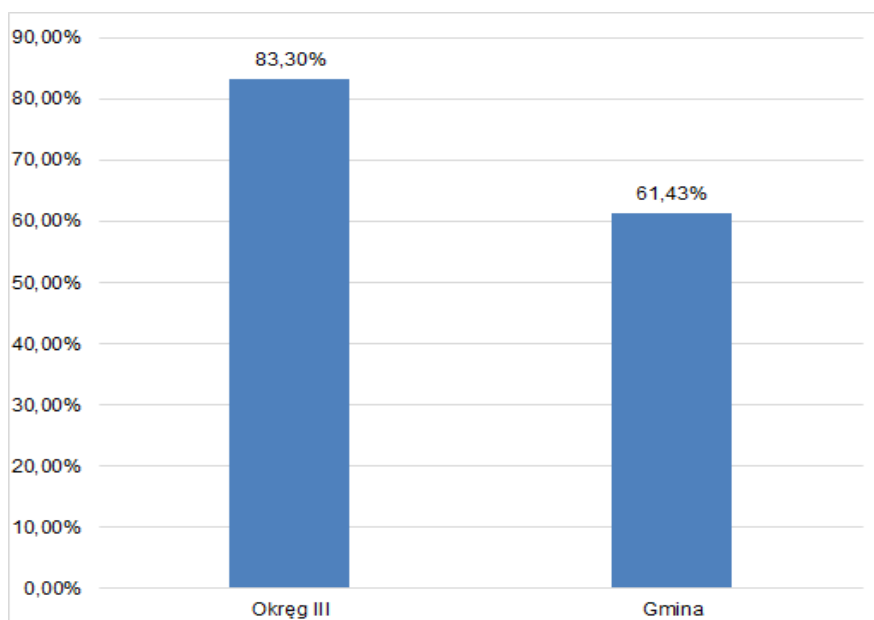
Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i Okręg III, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, Okręg III charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Część infrastruktury jak np. chodniki i drogi wymaga podjęcia działań modernizacyjnych. Stan niektórych dróg utrudnia komunikację, a nawet stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności. Obecnie, na terenie Okręgu III brakuje odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków użyteczności publicznej na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań modernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na dostosowanie obiektów i nadanie im nowych funkcji – miejsc spotkań i miejsc prowadzenia zajęć aktywizujących dla mieszkańców. Na te potrzeby można zagospodarować pomieszczenia Lubranieckiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego przy ul. Brzeskiej 10 (LCKD; dawna synagoga żydowska), które jest wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków lub pomieszczenia nad Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej przy ul. Dr Mariana Szulca. Budynek dawnej synagogi stanowi duży potencjał Gminy Lubraniec, jednak wymaga podjęcia odpowiednich działań dostosowujących. Jest to jedna z najlepiej zachowanych synagog województwa kujawsko-pomorskiego, wybudowana w pierwszej połowie XVIII w., z zachowanym do dziś wystrojem zewnętrznym. Ze względu na powierzchnię budynku istnieje tam możliwość organizacji zajęć/spotkań dla bardzo dużej liczby osób. Stanowi ona również ogromny, niewykorzystany obecnie potencjał turystyczny. W budynku można zorganizować punkt informacji turystycznej lub utworzyć Izbę Pamięci. Stanowić ona może doskonały punkt

startowy dla ścieżek turystycznych. Dużym walorem Okręgu III są liczne zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków (aż 24 szt., stanowi to największe nagromadzenie obiektów zabytkowych w całym mieście), które świadczą o wysokim potencjale kulturowo-turystycznym Gminy Lubraniec. Okręg III stanowi centralny obszar Gminy, który stanowi jej wizytówkę i znacznie wpływa na jej postrzeganie w oczach mieszkańców i turystów. Niestety, zabytki w większości znajdują się w złym stanie technicznym i wymagają modernizacji oraz odpowiedniego zagospodarowania. Liczba zabytków wymagających modernizacji na terenie Okręgu III znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Ponadto, w obiektach brakuje punktów informacji turystycznej, które utrudniają zapoznanie z bogatą historią Gminy Lubraniec i powodują niewykorzystanie jej potencjału turystycznego.

Wykres 4. Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze

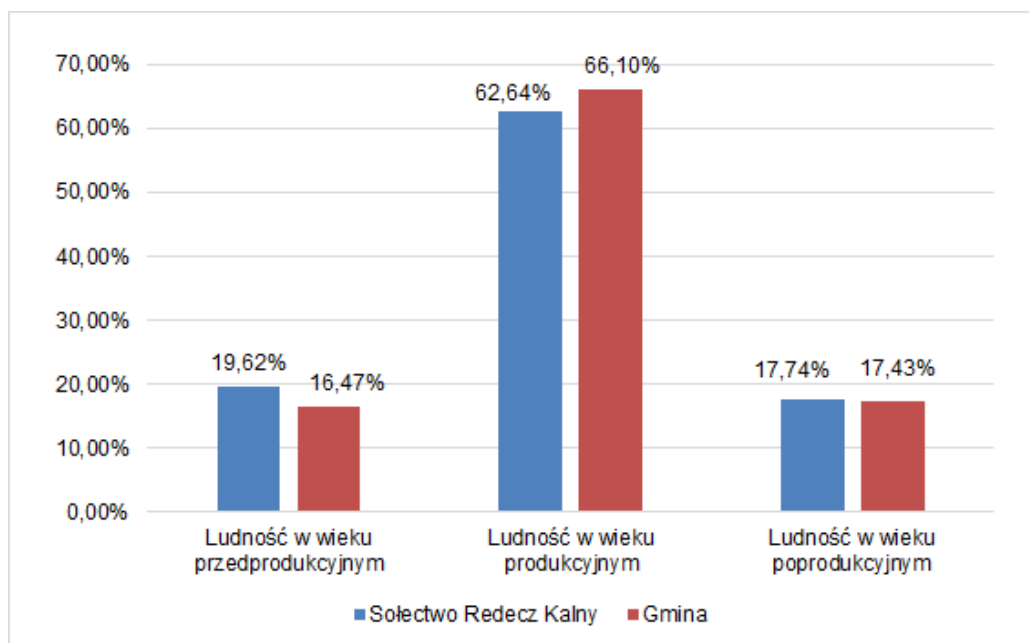

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Obszar rewitalizacji sołectwo Redecz Kalny

Sołectwo o powierzchni 308,5 ha, co stanowi 2,44% powierzchni Gminy, zamieszkałe przez 265 mieszkańców (2,67% mieszkańców Gminy).

Wykres 5. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny

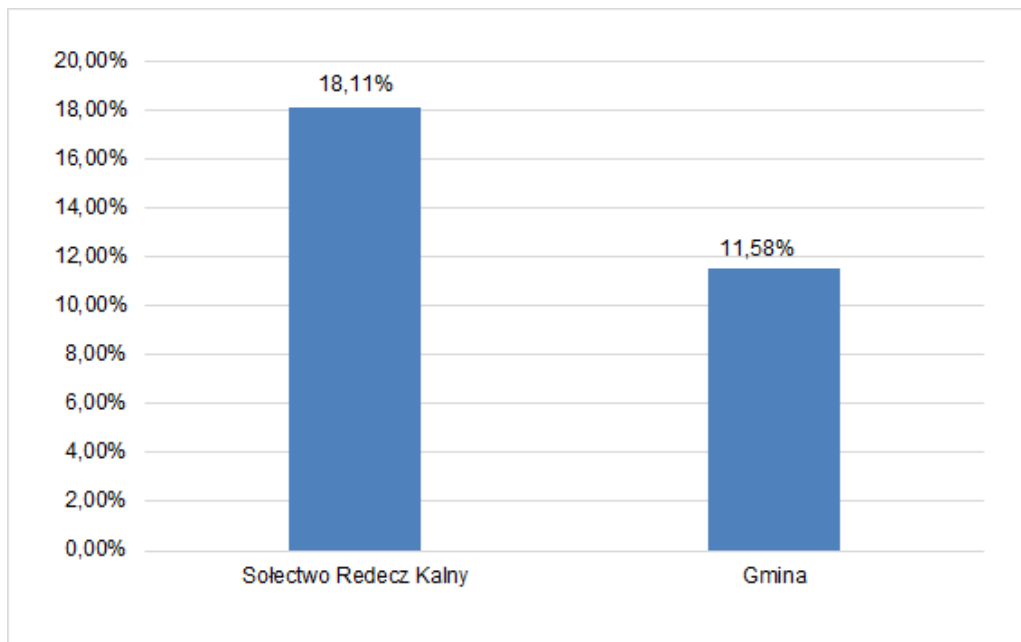
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Redecz Kalny się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Redecz Kalny w 2015 roku 48 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi 18,11% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności

korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

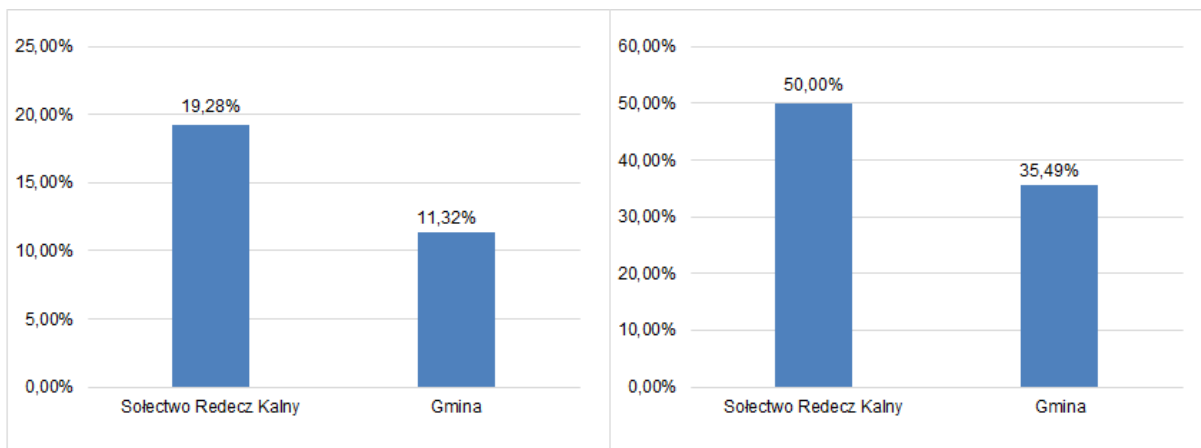
Wykres 6. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja zajęć aktywizujących zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Redecz Kalny, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Redecz Kalny przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

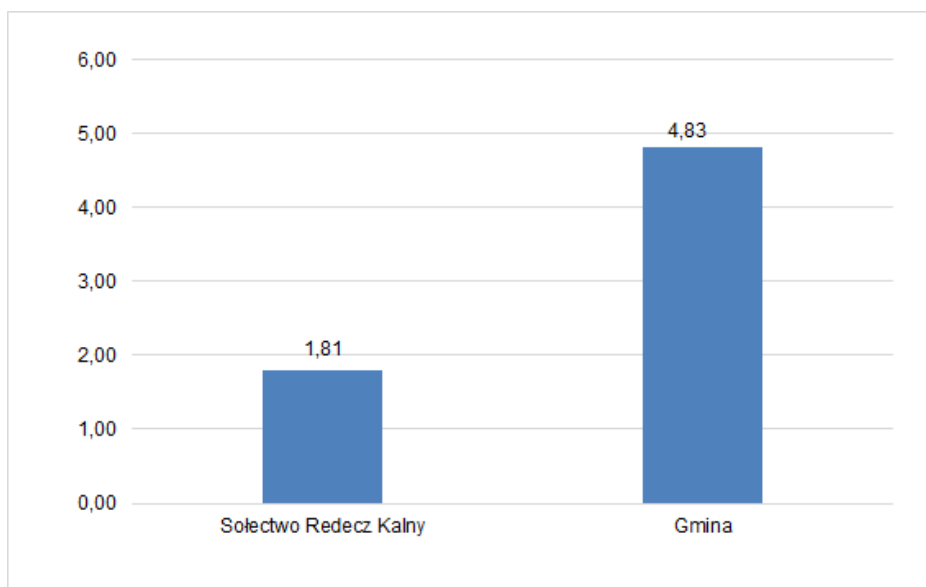

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- **SFERA GOSPODARCZA**

Na terenie sołectwa Redecz Kalny w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotyka się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Redecz Kalny w 2015 r. wynosiła jedynie 3 podmioty. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 8. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowalający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Redecz Kalny, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Redecz Kalny charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

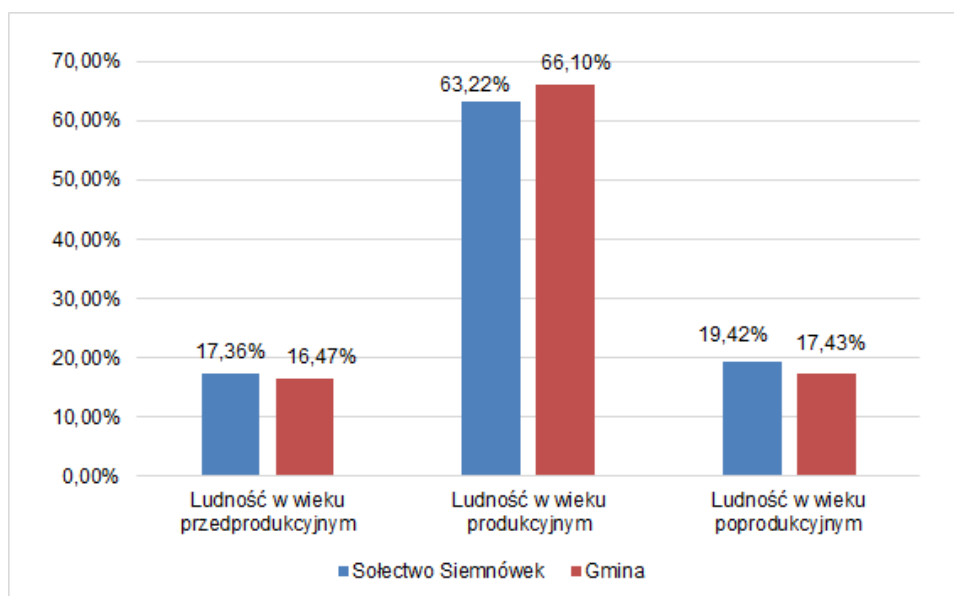
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Potencjał sołectwa Redecz Kalny wiąże się z obecnym w nim zespołem dworsko-parkowym, wpisanym do Gminnej Ewidencji Zabytków. W pałacu znajduje się świetlica, w której można organizować zajęcia/spotkania dla mieszkańców. Cały obiekt (dwór + park dworski) wymaga jednak gruntownej modernizacji i odnowy. Dużym problemem sołectwa jest brak bazy sportowo-rekreacyjnej. Obecna jest tutaj przestrzeń zdegradowana (popegeerowska) o powierzchni ok. 494 ha.

Obszar rewitalizacji sołectwo Siemnowek

Sołectwo o powierzchni 437,37 ha, co stanowi 3,46% powierzchni Gminy, zamieszkane przez 242 mieszkańców (2,44% mieszkańców Gminy).

Wykres 9. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Siemnowek

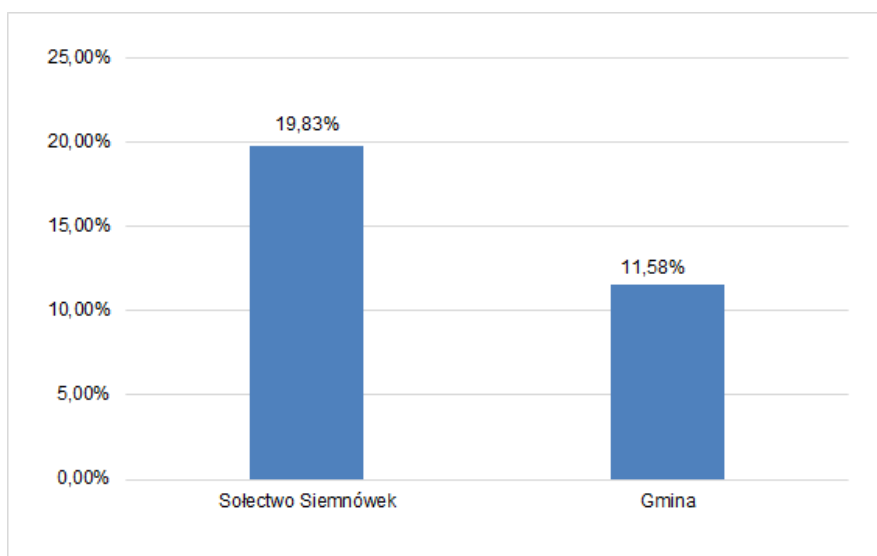
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Siemnowek jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Siemnowek się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie

problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Siemnowek w 2015 roku 48 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi, aż 19,83% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

Wykres 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Siemnowek

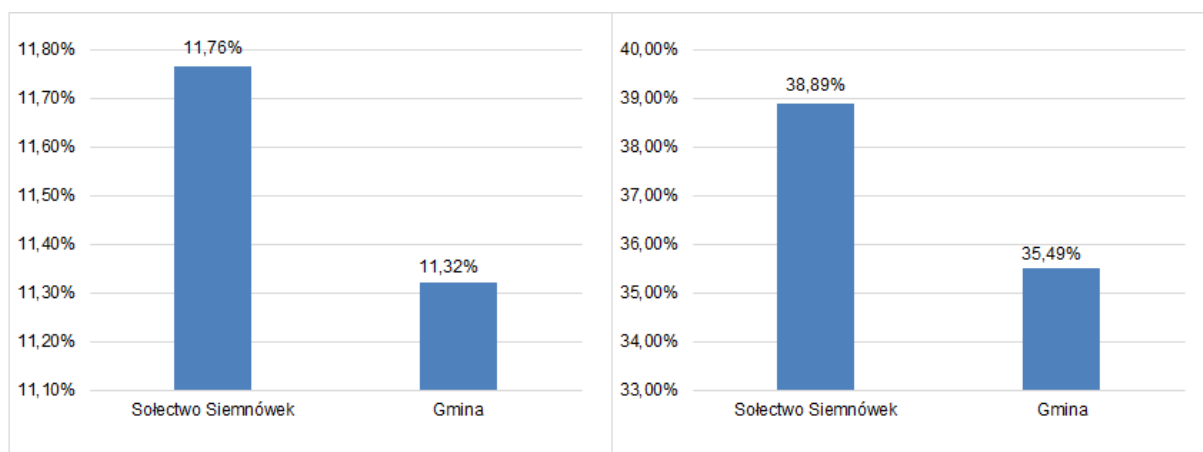

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb

rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Siemnowek, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Siemnowek przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 11. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

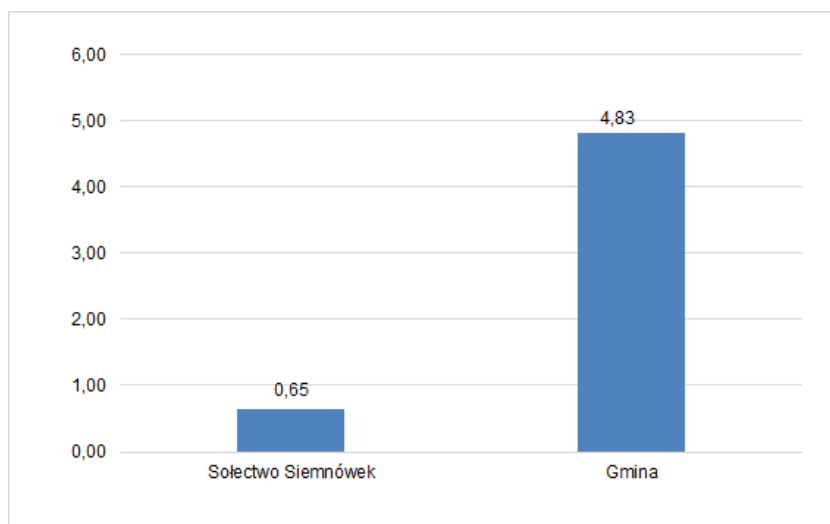

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Siemnowek w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Siemnowek w 2015 r. wynosiła jedynie 1 podmiot. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 12. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Siemnowek, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Siemnowek charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

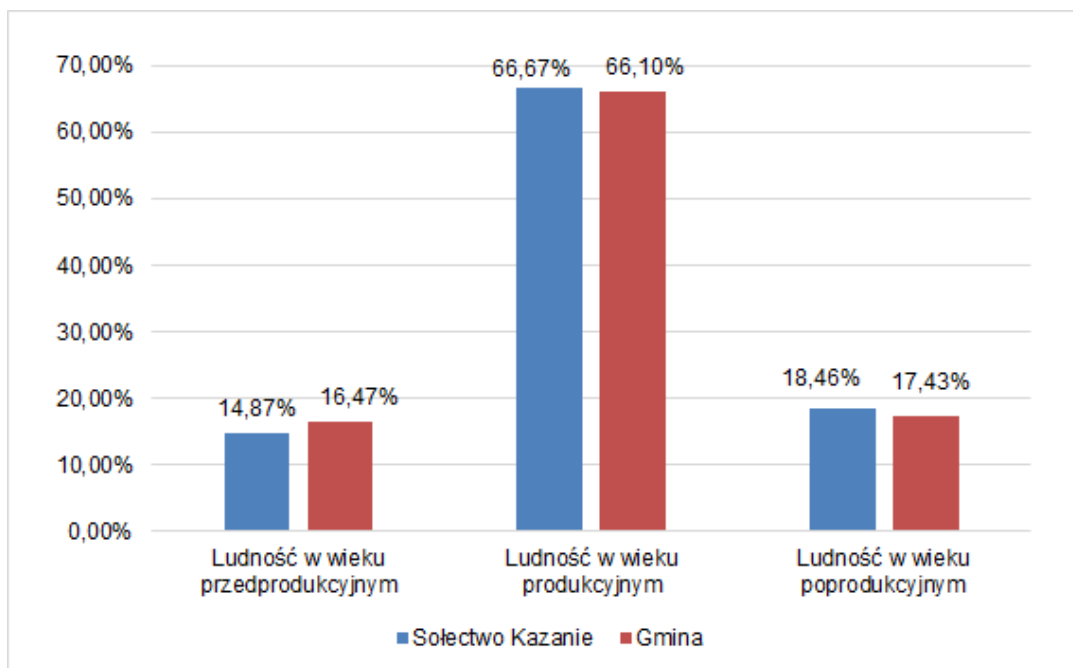
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji. Potencjał sołectwa wiąże się z obecnością budynku po gimnazjum. W wyniku likwidacji Publicznego Gimnazjum w Siemnowku od nowego roku szkolnego 2017/2018, pozostanie pusty budynek. Podjęcie działań modernizacyjnych/dostosowujących umożliwi prowadzenie tam działań aktywizujących dla mieszkańców bądź utworzenie miejsca spotkań.

Obszar rewitalizacji sołectwo Kazanie

Sołectwo o powierzchni 927,34 ha, co stanowi 7,33% powierzchni Gminy, zamieszkane przez 390 mieszkańców (3,94% mieszkańców Gminy).

Wykres 13. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Kazanie

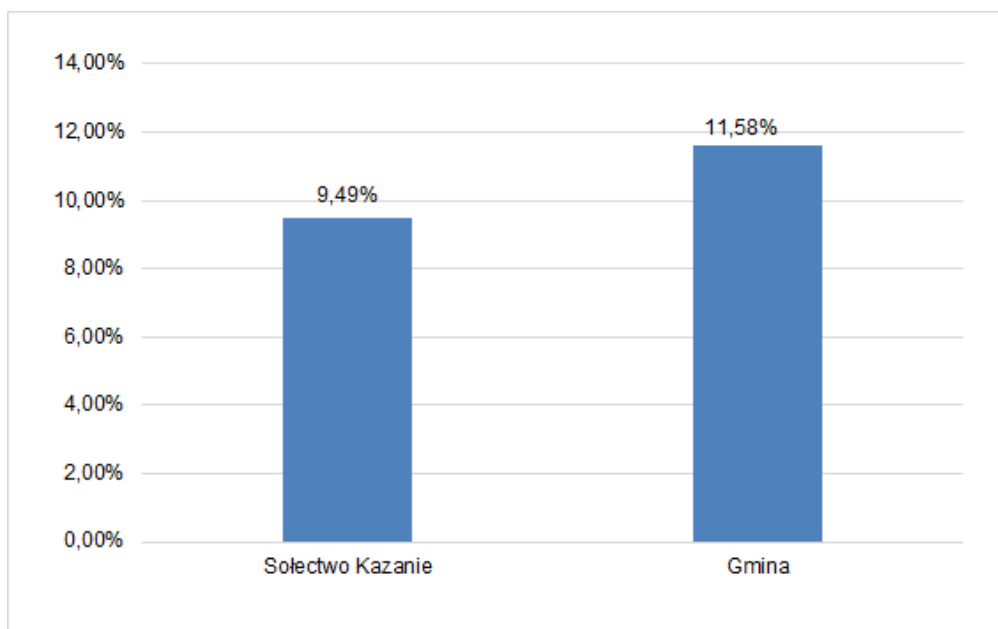
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Kazanie jest wyższy niż średnia dla całej Gminy. Ponadto, odnotowuje się tu również wyższy niż średnia dla Gminy stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym wpływa niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Za ludność w wieku poprodukcyjnym uważa się osoby w wieku 65 lat i więcej. Osoby te traktowane są jako nieaktywne zawodowo. W obecnej chwili na świecie następują znaczące zmiany

demograficzne, które spowodowane są m.in. stale postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to rodzi określone konsekwencje dla osób nie tylko których dotyczy, ale przede wszystkim osób z najbliższego otoczenia i dla całego społeczeństwa. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwoliła zauważyć, że społeczeństwo na terenie sołectwa Kazanie się starzeje. Powyższa sytuacja wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej. Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, wzrost ich integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Na terenie sołectwa Kazanie w 2015 roku 37 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi 9,49% mieszkańców tego terenu i jest niższa niż średnia dla Gminy, co jest zjawiskiem pozytywnym. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej.

Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Kazanie

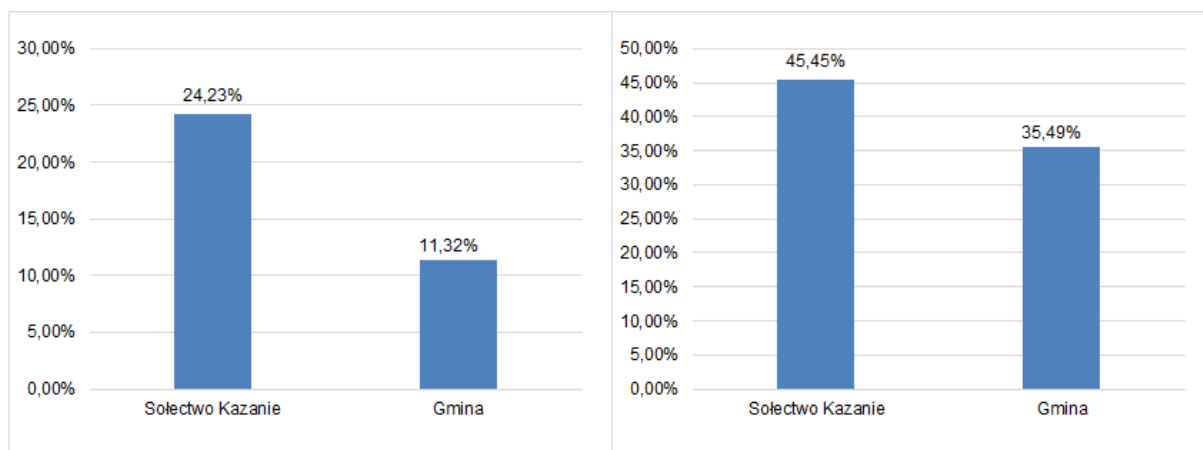

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie

standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Kazanie, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Kazanie przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

Wykres 15. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

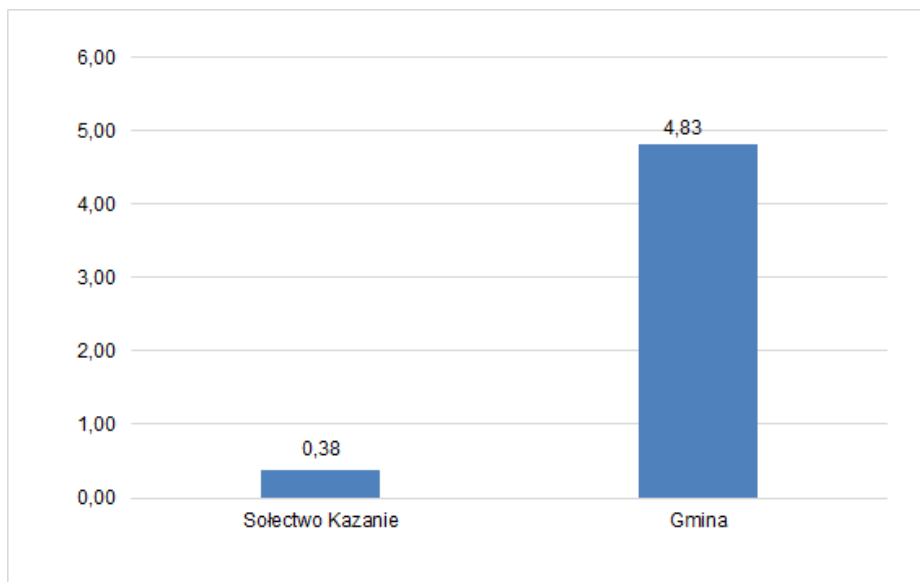
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Kazanie w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Kazanie w 2015 r. wynosiła jedynie 1 podmiot. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku

produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 16. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Kazanie, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren

boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Kazanie charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

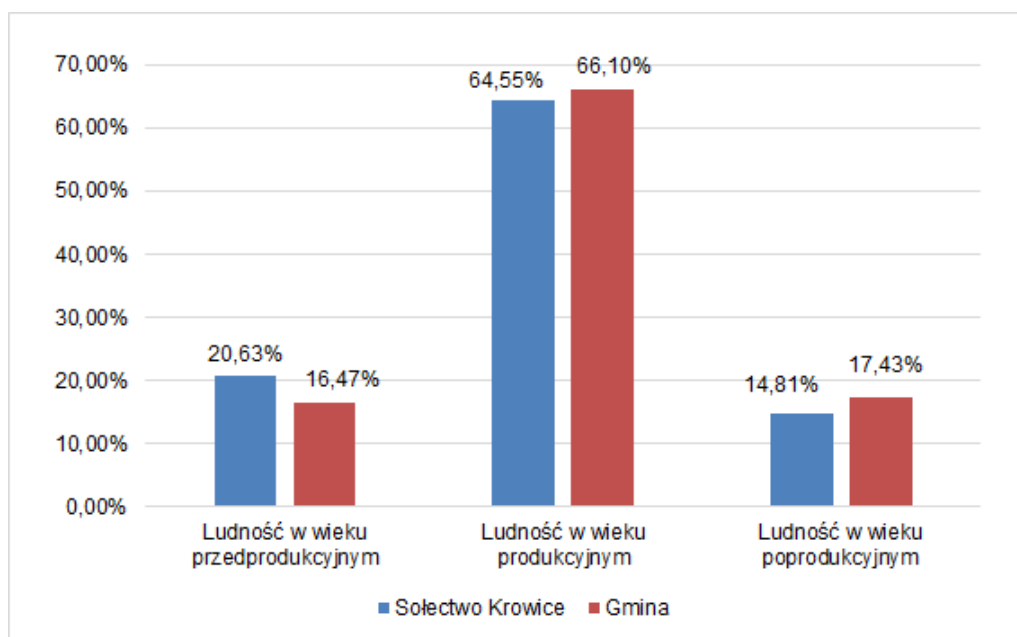
- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa istnieje świetlica wiejska, w której możliwa jest organizacja zajęć aktywizujących dla mieszkańców, a która na dzień dzisiejszy nie dysponuje ofertą spędzania wolnego czasu. Dużym problemem na przedmiotowym terenie jest także brak infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Na terenie sołectwa obecna jest również przestrzeń zdegradowana (popegeerowska) – 512 ha.

Obszar rewitalizacji sołectwo Krowice

Sołectwo o powierzchni 316,51 ha, co stanowi 2,50% powierzchni Gminy, zamieszkane przez 189 mieszkańców (1,91% mieszkańców Gminy).

Wykres 17. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Krowice

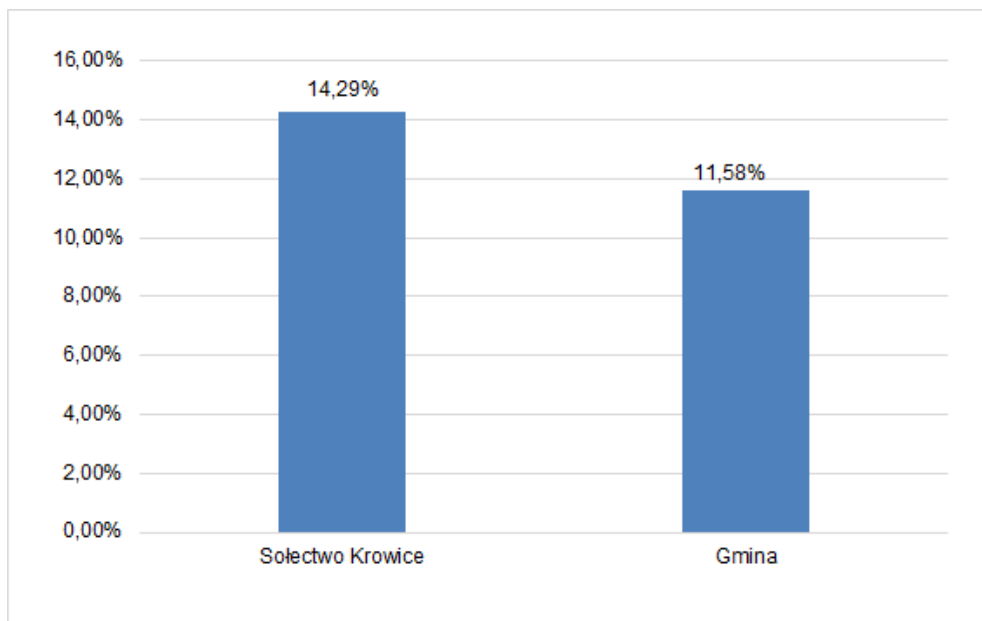
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Lubrańcu

Zgodnie z powyższym wykresem, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem sołectwa Krowice jest niższy niż średnia dla całej Gminy, co jest sytuacją korzystną.

Na terenie sołectwa Krowice w 2015 roku 27 osób korzystało z pomocy społecznej, co stanowi, aż 14,29% mieszkańców tego terenu i znacznie przewyższa średnią dla Gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono ich udział w stosunku do ogólnej liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej. Sytuacja ta oznacza konieczność podjęcia odpowiednich

działań naprawczych, które wyeliminują bądź ograniczą problem uzależnienia od pomocy społecznej.

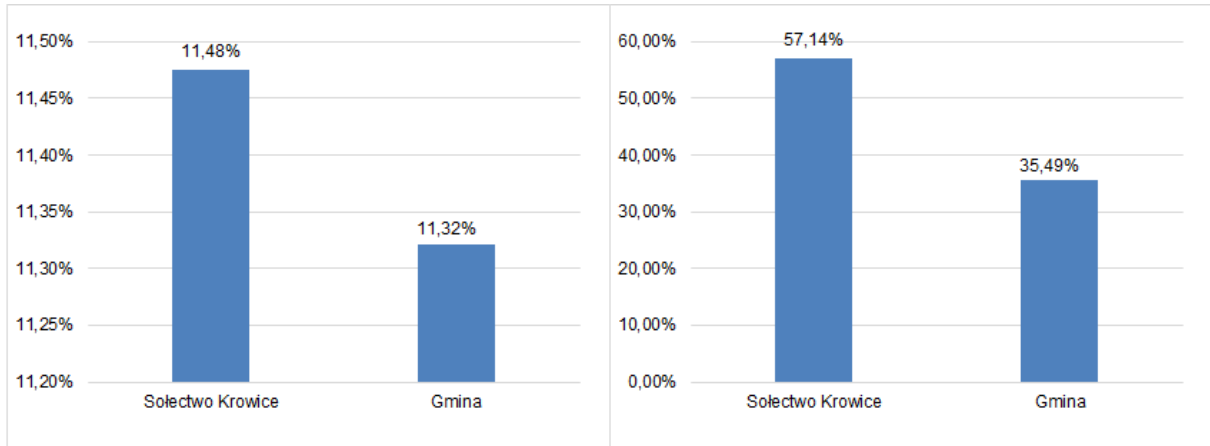
Wykres 18. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Krowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Lubrańcu

Bezrobocie to jeden z najtrudniejszych problemów społecznych i gospodarczych, który powoduje występowanie poważnych zaburzeń mających miejsce w środowisku i występowanie dyskomfortu psychicznego. Należą do nich przede wszystkim: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna. W związku z tym problemem, należy prowadzić szereg działań oraz realizować programy, mające na celu wspieranie osób bezrobotnych. Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku. Realizacja przez Gminę szkoleń, kursów zawodowych oraz projektów zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*, będzie zmierzać do ograniczenia bezrobocia wśród mieszkańców nie tylko sołectwa Krowice, ale i całego obszaru Gminy Lubraniec. Na poniższych wykresach zaprezentowano udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (po lewej stronie) oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze (po prawej stronie). W obydwu przypadkach wskaźnik dla sołectwa Krowice przewyższa średnią dla Gminy Lubraniec.

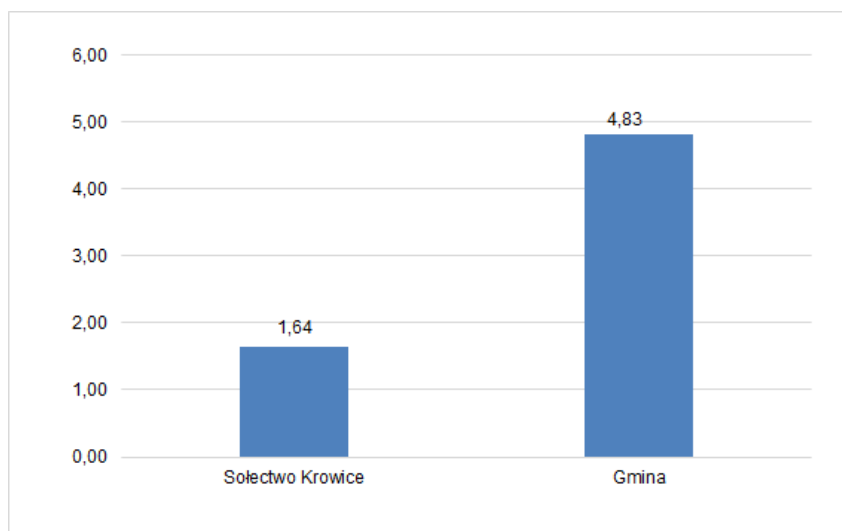
Wykres 19. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP we Włocławku

- SFERA GOSPODARCZA

Na terenie sołectwa Krowice w wyniku problemów społecznych występują również problemy gospodarcze. Słaby rozwój tych terenów związany jest m.in. z małym odsetkiem prowadzonych działalności gospodarczych. Są one wynikiem m.in. niedostosowanego systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy, a także trudności administracyjnych na jakie napotykają się przedsiębiorcy i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Wysokie podatki i niskie dochody wpływają na niechęć przedsiębiorców do tworzenia własnych biznesów. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - osób fizycznych na terenie sołectwa Krowice w 2015 r. wynosiła jedynie 2 podmioty. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze znacznie odbiega (jest niższy) od średniej wartości dla Gminy.

Wykres 20. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych przyczynia się do pogłębiania wcześniej opisanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej tj. ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, przyciągnięcie inwestorów na przedmiotowy teren, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne). Działania te pozwolą na ograniczenie bezrobocia oraz liczby beneficjentów pomocy społecznej, z drugiej zaś strony przyczynią się do wzrostu dochodów Gminy i jej możliwości inwestycyjnych, a także do wzrostu atrakcyjności mieszkaniowej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

- SFERA ŚRODOWISKOWA

Na przedmiotowym terenie stan powietrza atmosferycznego jest niezadowolający. Wynika to z faktu, że w celach grzewczych mieszkańcy wykorzystują głównie takie paliwa jak: węgiel kamienny czy drewno, które charakteryzują się wysokim stopniem emisji CO₂. Według badań WIOŚ w Bydgoszczy w 2015 roku, roczna ocena jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, do której należy Gmina Lubraniec, a więc i sołectwo Krowice, wykazała przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P. W związku z tym, przedmiotowy teren boryka się z problemem „niskiej emisji”, które znacznie pogarsza komfort zamieszkania. Ponadto, sołectwo Krowice charakteryzuje się niedoborem urządzonych terenów zielonych.

- SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Na terenie sołectwa brak odpowiedniej jakości publicznej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie zajęć aktywizujących. Część z budynków na tym terenie wymaga podjęcia odpowiednich działań termomodernizacyjnych oraz remontowych, co pozwoli na nadanie obiektom nowych funkcji. Potencjał sołectwa wiąże się z obecnością zespołu dworsko-parkowego, w którym można zorganizować miejsce spotkań lub prowadzenia działań aktywizujących dla mieszkańców. Zespół wymaga jednak podjęcia działań modernizacyjnych.

Potencjał w zakresie rewitalizacji

Potrzeby mieszkańców wywarły znaczny wpływ na zakres planowanych działań, które mają doprowadzić do ożywienia społeczno – gospodarczego nie tylko obszarów rewitalizowanych, ale całej Gminy Lubraniec. Warto zaznaczyć, że działania rewitalizacyjne, zwłaszcza na terenie przeznaczonym do rewitalizacji, będą skupiały się nie tylko na ograniczaniu problemów społeczno-gospodarczych, ale również na wykorzystaniu istniejących potencjałów. W stanie obecnym potencjały te podlegają silnym ograniczeniom. Do potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji należy zaliczyć m.in.: miejscową społeczność chętną do działania, atrakcyjne tereny mieszkaniowe, atrakcyjne walory przyrodnicze, atrakcyjne walory kulturowo-turystyczne, dogodne położenie komunikacyjne.

4. Spis rysunków

Rysunek 1. Delimitacja obszaru miejskiego Gminy Lubraniec.....	8
Rysunek 2. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Lubraniec.....	13
Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie wiejskim Gminy Lubraniec	25
Rysunek 4. Schemat wyboru obszaru rewitalizacji	26
Rysunek 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubraniec.....	29

5. Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lubraniec, powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2015	3
Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	9
Tabela 3. Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym (%)	10
Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	10
Tabela 5. Udział zabytków wymagających modernizacji wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie zabytków na danym obszarze	11
Tabela 6. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec – Miasto Lubraniec.....	12
Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec.....	15
Tabela 8. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	17

Tabela 9. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec	18
Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – obszar wiejski Gminy Lubraniec	19
Tabela 11. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	21
Tabela 12. Charakterystyka występowania negatywnych zjawisk na terenie Gminy Lubraniec	23
Tabela 13. Liczba ludności i powierzchnie obszarów rewitalizowanych	28

6. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku	4
Wykres 2. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem Okręgu III	29
Wykres 3. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem Okręgu III	31
Wykres 4. Udział zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wymagających modernizacji w liczbie zabytków ogółem na danym obszarze	33
Wykres 5. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny	34
Wykres 6. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Redecz Kalny	35
Wykres 7. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	36
Wykres 8. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	37
Wykres 9. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Siemnowek	38
Wykres 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Siemnowek	39
Wykres 11. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	40
Wykres 12. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	41
Wykres 13. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Kazanie .	42
Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Kazanie	43
Wykres 15. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	44
Wykres 16. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	45
Wykres 17. Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem sołectwa Krowice .	46
Wykres 18. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem sołectwa Krowice	47
Wykres 19. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	48
Wykres 20. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	49

